

JSW 3 november 2011

Schrijfactiviteit: het Verhalenatelier

Schrijvertje spelen

Mariëtte Hoogeveen & Tjalling Brouwer

Invoeren van het Verhalenatelier

Het invoeren van een nieuwe onderwijsaanpak op scholen is vaak niet eenvoudig. Het is moeilijk om vertrouwde werkwijzen los te laten; vernieuwingen moeten zich vaak extra bewijzen Om de invoering van het Verhalenatelier op scholen te vergemakkelijken wordt uitgegaan van twee principes.

Aanpassen aan eigen taalonderwijs

Het eerste principe is dat het Verhalenatelier niet als één vastliggende werkwijze gepropageerd wordt, maar als iets dat op veel manieren ingepast kan worden in het taalonderwijs en het taalbeleid van de school. Het Verhalenatelier is een bouwdoos met veel verschillende blokken, de school kan zelf kiezen hoe hoog en breed de toren van het schrijfonderwijs wordt. Sommige scholen beperken zich tot aparte schrijflessen volgens het didactisch model. Andere scholen integreren het schrijfonderwijs volledig in het zaakvakonderwijs en weer anderen koppelen het ook nog aan hun leesbevorderingsprojecten. Er zijn scholen die alle schrijfoopdrachten uit de methode vervangen door opdrachten uit het Verhalenatelier en er zijn scholen die dat incidenteel doen. Belangrijk is het besef dat de tijd geen spelbreker mag zijn. Het realiseren van een thema volgens het fasenmodel kost gemiddeld twee tot drie lessen. Dat is niet veel voor zo'n complexe vaardigheid als schrijven. Bovendien wordt veel tijdswinst geboekt door integratie van schrijven met het zaakvakonderwijs, met leesbevordering, met spreken en luisteren tijdens de tekstbesprekingen en met creatieve vaardigheden tijdens het vormgeven van teksten en boeken. Het is aan de scholen zelf om te bepalen hoeveel thema's er uitgevoerd worden. Beter vijf keer per jaar een tekst schrijven waarbij aan alle fasen van het schrijfproces aandacht besteed wordt, dan tien schrijfoopdrachten van het type 'schrijf een opstel over ...'.

Opleiden op de werkplek

Het tweede principe is dat leerkrachten worden opgeleid op de werkplek: ze gaan observeren op een school waar het Verhalenatelier ingevoerd is. Dit blijkt heel goed te werken.

Leerkrachten raken geïnspireerd als ze in de praktijk zien dat en hoe deze aanpak werkt. Ze ontdekken dat niet alles overboord hoeft, dat het ook in gewone klassen met meer dan dertig leerlingen kan. Leerkrachten blijken onder de indruk van het enthousiasme waarmee kinderen schrijven, van de teksten die ze schrijven en van het niveau van het commentaar dat gegeven wordt tijdens tekstbesprekingen. Kinderen kunnen heel veel zien aan teksten, als hen geleerd wordt wat er aan allemaal te zien valt! Als teksten besproken worden met criteria die er voor de ontwikkeling van schrijfvaardigheid toe doen (inhoud, structuur, stijl, doel- en publiekgerichtheid), wordt schrijfonderwijs ook taalbeschouwingsonderwijs. Ook lees- en mondelinge vaardigheden worden ingezet bij tekstbesprekingen en kunnen dan onderwezen worden. Bijvoorbeeld door leerlingen te leren hoe je een tekst leest die je gaat bespreken en hen te leren waar je bij een tekstbespreking rekening mee moet houden (eerst positief commentaar geven, vragen stellen aan de lezer als je iets niet begrijpt et cetera). Na de kennismaking met een school die het Verhalenatelier heeft ingevoerd, krijgen leerkrachten één dagdeel scholing over het Verhalenatelier. De achtergronden van de aanpak en het didactisch fasenmodel worden toegelicht, ze krijgen leesvoer, bekijken voorbeeldlessen en gaan in vervolgbijeenkomsten zelf thema's ontwikkelen. Tijdens de uitvoering van deze thema's schrijven ze logboeken, die later in de groep besproken worden en vervolgens worden weer nieuwe thema's ontwikkeld. Het uiteindelijke resultaat is dat het Verhalenatelier, aangepast aan de specifieke behoeften van de school, opgenomen wordt in het taalbeleidsplan en schoolbreed wordt ingevoerd, al dan niet met hulp van een taalcoördinator of onderwijsadviseur.

Meer informatie over de invoering van het Verhalenatelier?

Mariëtte Hoogeveen: h.hoogeveen@slo.nl